

דברי יונה על פרשת תזריע

גליון כ"ה (שנה ט') תשפ"א

מבאר תורתו של
מרח הגה"צ

רבי יונה הלוי

פארסט זצ"ל

בעהמח"ס דברי יונה
וראש ישיבת ד'נייטרא

דברי יונה על פרשת תזריע-מצורע

גרים וכו' לא היה הרמב"ם מוטמא ולא היה צריך להשמיענו זה דמדיוקא דלשונו נשמע כן. והשתא לא קשה מידי ממתניבתא דרקייע דהתם לא הווכר כלל מחצי גרים מידי ומיירי מסתם אדם. ועוד מודלא הזכירו הלכה בשם אומרה והו"ל להקב"ה למימר הלכה כר"י וכו' אלא ע"כ לא פליגי כלל בפלוגתיה דת"ק ור"י אלא בלא קדמו חצי גרים וכנ"ל וע"ז אמר רבה טהור וכן הלכה.

והנה הכ"מ שם מתרץ דתורה לא בשמים הוא ואע"ג דאמרין מאן נוכח רבה בר נחמני ואיהו אמר טהור ויצתה נשמתו בטהרה י"ל דכיון דבשעת יציאת נשמה הוא דאמר הכי הוי בכלל לא בשמים הוא וכו' עיי"ש. והתת"ס שאומרו ת"ח סמוך לסילוקו מן העולם הוא בכלל לא בשמים הוא והוא דבר חדש ותמיה וכו' אבל לא ידעתי מי הכניסו לכך דהרי שם בב"מ מבואר דרבה בר נחמני מת לבדו בשדה ושום אדם לא היה אצלו ולא שמע ממנו אומרו טהור טהור וכו' וע"כ כל המעשה הזה דש"ס שם נודע לחכמי ישראל בחלום או אפילו ע"י אליהו שסיפר לאחד מהם או להרבה מהם וא"כ עכ"פ אנהנו לא שמענו מפי רבה שאומר טהור וכו' רק שנאמין לרזה"ק וחלום צודק או אליהו והיינו לא בשמים הוא עכ"ד.

ומדי דברי בענין התירוץ של הכסף משנה הנני להזכיר ענין נפלא מה שכתב בהקדמה לספר תכלת מרדכי להגאון המהרש"ם זצ"ל וזה לשונו פ"א חלם לי בחוה"מ בהיותי ישן בסוכה שהייתי לפני הבי"ד של מעלה וראיתי שישבו כחצי גורן עגולה והביאו איש אחד לדין שעבר עבירה שחייבים עליה מיתה בידי שמים אלא שיש ב' דעות אם חייבים מיתה על עון זה והיו מיימנים ומשמאלים ונחלקו אם בספק פלוגתא של פוסקים יש לפטור בידי שמים דספיקא כלפי שמיא ליכא והשטן היה עומד לשטנו ושמעתי קול שאמרו נשאל לבי"ד של מטה ושאלו אותי על זה והשבתי כי גם בדניי שמים פטור ושכן מבואר בכסף משנה והשטן רצה לדחוף אותי באמרו מה לך להתערב במשפט בי"ד העליון ואמרת פסוק יגער ה' בך וגו' וגם כי הלא נשאלתי ונדרשתי לאשר שאלוני ועוד דברים ויצא הפסק לפטרו ואיקץ ולא זכרתי מקום שבכסף משנה אי, איפוא הוא והאיר היום והלכתי לבית וחפשתי ומצאתי שכן הוא בב"מ פט"ו מה פסולי המקדשים ה"ט וכו' ויען דליכא מידי דלא רמיזא באורייתא וכו' שמתא אל לבי די"ל דרמוז במ"ש פ' מקץ וכסף משנה קחו בידכם וגו' וקל שד"י יתן לכם רחמים וגו' עכ"ל.

ועכ"פ בעצם ענין הנגעים כתב הרמב"ם [הלכות טומאת צרעת פט"ו ה"י] הצרעת וכו' אינו ממנהגה העולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו אם חזר בו יטהר הבית וכו' ואם עמד ברשעו וכו' משתנין הבגדים שעליו וכו' ואם עמד

אדם כי יהיה בעור בשרו וגו' ובמדרש איתא בשעה ששמעו ישראל פרשת נגעים נתיירו אמר להם משה זה לאוה"ע אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח

והקשו המפרשים דהלא קי"ל דעכו"ם אין מוטמאים בנגעים. ולהלן בפרשה [ויקרא יד לה] כנגע נראה לי בבית וצ"ב הלשון נראה לי. עוד יל"ד בזאת תורת המסורה של פסוק זה [ירמיה לא ב] מרחוק ה' נראה לי וצ"ב.

ונקדים קצת שמעותתא בענין נגעים. בבבא מציעא [פז.] רבה בר נחמני אגב שמדא נח נפשא [ברש"י מחמת אימת המלכות מת] אכלו בי קורצא בי מלכא אמרו איכא חד גברא ביהודאי דקא מבטל תריסר אלפא גברי מישראל ירחא בקייטא וירחא בסיתוא מכרנא דמלכא [ברש"י שנקבצין אליו בניסן ובתשרי לשמוע דרשות של פסח ושל חגים וכשמבקשין שלוחי המלך לגבות המס וכו' אינם נמצאים בבתיהם] שדרו פריסתקא [ברש"י שליח] דמלכא בתריה ולא אשכחיה ערק ואזל וכו' הוה יתיב אגורדא דדקולא [ברש"י על גזע דקל קצוץ] וקגרים קמיפלגי במתיבתא דרקייע אם בהרת קודמת לשער לבן טמא ואם שער לבן קודם לבהרת טהור ספק הקב"ה אומר טהור וכולהו מתיבתא דרקייע אמרי טמא ואמרי מאן נוכח נוכח רבה בר נחמני דאמר רבה בר נחמני אני יחיד בנגעים אני יחיד באהלות וכו' כי הוה קא ניהא נפשיה אמר טהור טהור יצאת בת קול ואמרה אשריך רבה בר נחמני שגופך טהור ויצאתה נשמתך בטהור וכו' אזלו לאגמא חזו צפרי דמטללו וקיימי אמרי שמע מינה התם קיימו וכו' עיי"ש.

והנה הרמב"ם [פ"ב דטומאת צרעת ה"ט] כתב בהרת כחצי גרים ואין בה כלום ונולדה לה בהרת כחצי גרים ובה שתי שערות הרי זו להחליט שהרי קדמה בהרת לשתי השערות הלבנות ספק שיער לבן קודם ספק הבהרת קדמה הרי זו טמא וכו' והקשה הכסף משנה דבפרק הפועלים אמרין דבספק קב"ה אמר טהור עיי"ש.

ובחידושי חת"ס כתב לבאר דהנה במתני [נגעים פ"ד מי"א] ששם מקור דברי הרמב"ם כתב בהרת כחצי גרים ואין בה כלום נולדה לה בהרת כחצי גרים ובה שתי שערות הרי זו להחליט וכו' ואם שער לבן קדם לבהרת טהור ואם ספק טמא ורבי יהושע קיהה. ולפי"ז אפ"ל דהך מתני, ארישא סמוך דמיירי שהיה בחצי גרים בהרת בלא שער לבן ואח"כ נולד חצי גרים אחרת עם שער לבן ובחצי האחרון הזה מספקין אי שער לבן קודם או בהרת קודם וס"ל לת"ק כי היכי דהאי חצי גרים היה בלא שער לבן ה"ה אידך פלגא נולד כן ואח"כ נתחדש בה שער לבן ומטמאין ליה ור"י ס"ל דמ"מ אוקמינן גברא אחזקה עיי"ש ובהא איירי נמי הרמב"ם שהרי גם הוא הזכיר באותה ההלכה הך דחצי גרים הנ"ל עיי"ש ובהא פסק כת"ק אבל אי לא היה לו קודם החצי

ברשעו וכו' משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע וכו' עיי"ש בארוכה.

ובזה אפ"ל ביאור המדרש בשעה ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו אחר משה זה לאוה"ע אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח והנה נתייראו ישראל דתיכף כאשר יכשלו בלש"ר ילקו בצרעת ולכן אמר להם משרע"ה דאזה"ע שאינם רוצים לשוב אל ה' אצלם זהו פחד אם יענשו תיכף כשיכשלו בעון כי הלא אינם רוצים בדרך הטובה משא"כ אצל ישראל זהו מעלה יתירה שאינן מתייראים מזה שמוזכרים אותם משמים שלא לחטא ואדרבה זה גורם להם לאכול ולשתות ולשמוח בשמחה כי עיי"ז יזהרו מחטא שזהו תכלית כל אדם. וידוע מש"כ הנובי "או"ח סימן לה] למי שנכשל בעבירה ל"ע וז"ל ועתה נתעורר בתשובה ואשרי לו שתורתו עמדה שלא ישתקע בטומאה וכו' עכ"ד כי זהו דבר גדול שמתעוררים לתשובה, וזהו ביאור המסורה כנגד נראה לי מרחוק ה' נראה לי הנהגה כשחטא האדם הרי עיי"ז הוא מתרחק מהשי"ת. אמנם כנגדים אנו רואים דאף כשהוא מרחוק עיי"ז החטא עכ"ז השי"ת מתראה אליו לעוררו בתשובה. וזהו ג"כ ביאור הלשון נראה לי שבא לרמז על כך שכל ענין הנגע הוא מה שהתראה השי"ת אליו לעוררו וכנ"ל.

ובאמת זהו כל האדם להתעורר תמיד ביראת חטא כי בלי זה מה לו ולתורתו הלא השי"ת שצוה ללמוד התוה"ק צוה ג"כ לירא מלפניו ואם אינו מתיירא אין תורתו ותפלתו נחשבת כלום. ולכן צריכים לעבוד על עצמו בעניני יראת שמים להתרחק משחוק וקלות ראש וגם מדברי ליצנות כי כל זה מטמא את האדם ח"ו ומגרש את היר"ש שבו, ובודאי שצריכים להתחזק בלימוד התורה בהתמדה רבה ובפרט יש לעורר בענין חזרת הלימודים שזהו עיקר גדול ובאמת שענין חזרת הלימודים יש בו הרבה יר"ש כי הלימוד למען שידע מה להשיב בעת הבחינה והנסיון על זה יתכן שיהיה די אם יעבור על השיעור פעם ושתים אבל באמת אין זה התכלית העיקרי אלא צריכים לחזור הרבה פעמים וכמשאמרז"ל [חגיגה ט]. אינו דומה שונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה פעמים ואחד ולזה זקוקים להרגשת יר"ש אמנם המשתדל בזה מרגיש בו טוב טעם בעזרי"ת.

וייש לשים דגוש גדול לנצל את השבתיים שנמצאים בין כותלי ביהמ"ד ואין צריך לומר להזהר ולהשמר מדברים בטלים כי הלא חסידים ואנשי מעשה היו זהירים בכלל מדיבור בשבת ומה גם דברים בטלים ח"ו אבל ביותר צריכים להתעורר ולהתעורר שבמשך השעות של השבת קודש יכולים לקנות הרבה תורה ויר"ש. ואיתא בספה"ק דלשאר מצות צריכים להשתדל ולעשות פעולות להגיע להם אבל השב"ק בא מעצמו ומסובב את כל האדם בקדושה יתירה ולכן צריכים להזהר מאד בלימוד התוה"ק ובתפלה כהוגן שיהיה הכל כפי הראוי לשבת קודש, ובכלליות יש להשתדל מאד שכל תלמיד יתאים את עצמו לתקנות הישיבה וסדר הזמנים כפי שהתפרסם כי כל זה הוא לטובת התלמידים, והתלמידים המבוגרים שיש בידם לעשות בזה יעשו מה שביכולתם להשפיע גם על אחרים וזכות הרבים יהיה תלוי בהם והשי"ת יהיה בעזרינו להצליח בכל הענינים.

אדם כי יהיה בעור בשרו נגע וכו'

הנה ידועים דברי הרמב"ם [הלכות טומאת צרעת פט"ז ה"ן] בענין הנגעים ורגיל אני ללמד מדי שנה. אמנם אינו דומה שנה זו לשנה שעברה כי סוכ"ס הרי כבר עברה שנה מאז וכל כמה שמוקנים רואים את דברי התורה באופן אחר. וידוע דבריו של מרן הרב מסאטמאר שליט"א [זצ"ל] על משאמרז"ל [ר"ה טז]. למה תוקעין ברה"א ומריעין כדי לערוב השטן ובתוס' שם [ד"ה כז] דהוא מתערב בפחד שמה הוא שופר של משיח. ולכאורה צ"ב דהלא הוא יודע משנים שעברו שהוא השופר של מצוה ואינו שופר של משיח. אמנם הכוונה הנהגה לפי ערך חולשת הירידת הדורות הרי השי"ת דן את הדור כפי מצבם וא"כ יתכן דאף שבשנה שעברו עדיין לא ראוים במצב כזה להגאל אבל לפי ערך הירידה בשנה זו כבר המה ראוים להגאל ולכן אין לו להביא ראיה משנים שעברו כי הכל תלוי כפי ערך ירידת הדורות ולכן מתפחד כששומע קול שופר.

וכן הוא הדברים באדם עצמו שבכל שנה ושנה הוא משתנה במדריגתו וכל כמה שהוא מוקין עליו להתבונן בדברי התורה באופן אחר. ובה אפ"ל [ברכות יב:] אמר רבי אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בו זמא וכו' דהכוונה שאף שלא

היה בעצם זקן של שבעים שנה אבל מכיון שראה שנתלכנו שערותיו כבן שבעים שנה וכמשאמרז"ל התיירא שמוא בשמים תובעים ממנו כפי התביעה מזקן כבן שבעים וזה שכאב לו שלא זכה עדיין לברר ההלכה בנוגע לאמירת יציאת מצרים בלילות ולא הגיע עדיין למדריגה הנכונה בלימוד התורה כפי שהיה צריך להיות מוסף והולך מדי שנה בשנה עד לפי ערכו של זקן בן שבעים. ועי' אותו צער שהצטער אותו צדיק על הדבר הזמין השי"ת לבן זמא למצוא סמוכים לדרשה זו מפסוק למען תזכור את וגו' והבן.

ועכ"פ יש עכשיו ללמוד עוה"פ דברי הרמב"ם ולהבנים ביותר וזה לשון הרמב"ם הצרעת הוא שם האמור בשותפות כולל ענינים הרבה שאין דומין זה לזה שהרי לובן עור האדם קרוי צרעת ונפילת קצת שיער הראש או הזקן קרוי צרעת ושינוי עין הבגדים או הבתים קרוי צרעת. וזה השינוי האמור בבגדים ובבתים שקראו התורה צרעת בשותפות השם אינו ממנהגו של עולם אלא אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע [תחילה יש להעיר מה שאמר "השינוי האמור בבגדים ובתים" כי בנוגע לנגעי אדם איתא ברמב"ן וגם מובא בשאר הקדמונים ז"ל דיש בזה איזה ענין התלוי בטבע הגוף ומחלתו ולכן נשמר הרמב"ם בלשונו ולא הזכיר רק נגעי בגדים ובתים. ובעצם הענין מה שאמר "אות ופלא היה בישראל" כוונתו בזה בדרך משל שאב הרוצה להעיר את בנו אהובו לדרך ישר הרי הוא מתחיל תחילה ברמז דק להזכירו וכשאינו מועיל הרמז אז הוא מוכרח לדבר אליו וכשגם זה אינו מועיל צריך לייסרו עד שיתעורר. וכן הדברים כשהיו ישראל בא"י ובזמן הבית וכו' להתנהגות כזו מהשי"ת כאשר ייסר איש את בנו אהובו ועתה נעתיק להלאה לשון הרמב"ם שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו [בפשטות הכוונה שקירות ביתו משתנה ומקבלים צבע אחר אמנם יש בזה כוונה יותר פנימי שכל קירות ביתו משתנים היינו שכל בני ביתו זורעו של בעל הלה"ר משתנים מטוב לרע ח"ו ובעל הלשון הרע היינו הרגיל בדברי לשה"ר באופן תמידי.

ועתה נעתיק להלאה לשון הרמב"ם אם חזר בו יטהר הבית דאיתא במכילתא דכאשר בא הכהן לראות הבית היה אומר דברי כבושין להבעה"ב שיחזור בתשובה ואם הועילו דברי הכהן אצלו והתבונן שכל זה הוראה משמים לחזור בתשובה על חטאיו וחזר בו אז נהפך הנגע למראה טהור ולא הוזקק לסתור הבית. אמנם אם לא חזר בו שלצע שהורגל כ"כ בחטא לא היה יכול להתבונן בחטא כי נדמה לו למה אגרע מישאר אנשים אחרים שמוענישים אותו מן שהמים ולכן הוא תולה הכל במקרה ואינו מתבונן שזהו ענין התעוררות משמים ונעתיק דברי הרמב"ם להלאה אם עמד ברשעו עד שהותין הבית כי יתכן שהבעל דבר יטעה את האדם כ"כ שאף שרואה במוחו כי הגיע אליו נגע עכ"ז יתלה הדבר במקרה ולדוגמא שיאמר שהבית נבנה על אדמה רעוע שהביא עליו הנגע משתנין כלי העור שבביתו שהוא יושב ושוב עליהם שבוה בא הנגע על דבר שקרוב ביותר לגופו וע"כ יתכן שעיי"ז יתעורר ביותר אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לבדו ואז כשמוע הנגע על גופו ממש וצריך לישב בדד מבני אדם ומתרחק מהחברים שלו שעמם יחד חטא בחטא הלשון אז מסתבר ביותר שמגיע כבר לקצת התבוננות שהכל מגיע אליו לצד אחד ואין בזה מקרה וזהו לשון הרמב"ם להלאה עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע ולא אמר ששיחת רשעים הוא דברי כפירה וחירוף וגידוף כלפי מעלה אלא שיחת רשעים הוא דברי ליצנות ולשון הרע.

וכותב הרמב"ם להלאה ועל ענין זה מזהיר התורה ואומר השמר בנגע הצרעת זכור את אשר עשה ה"א למרים בדרך הרי הוא אומר התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדברה באחיה שהיתה גדולה ממנו בשנים וגידלתו על ברכיה וסכנה בעצמה להצילו מן היס והיא לא דברה בנגותו אלא טענה שהשותו לשאר נביאים והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו שנאמר והאיש משה עניו מאד ואעפ"כ מיד נענשה בצרעת ק"ו לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות. שכן הוא דרכם של בני אדם לדון מעשיהם של אנשים אחרים שנדמה להם שעיי"ז הוא מתגדל ובאמת כל זה הוא נובע מקטנות עצמו וכמו שמכנה אותם הרמב"ם "רשעים הטפשים" ובאמת שאם היה האדם מתבונן בהחושך השורר במצב עצמו לא היה לו עוד פנאי לחשוב כמזמי בני אדם אחרים.

ובאמת זה היה זכות גדול בזמן הבית שתיכף עוררו אותם משמים לשוב ממעשיהם ובעוה"ר כהיום יתכן שידברו לשה"ר ואין מקבלים אף רמז משמים לשוב ועוד נדמה לו לבעל הלה"ר כי הוא אדם חשוב וזהו בעצם עונש גדול.

ועד? אפ"ל בביאור דברי המדרש בשעה ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו אמר להם משה זה לאוה"ע אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח והקשו המפרשים דהלא קי"ל דעכו"ם אין מטמאים בנגעים. ומצינו ענין פלא בדין נגעי בגדים [נגעים פ"א מ"א] כל הבגדים מיטמאין בנגעים חוץ משל עכו"ם הלוקח בגדים מן העכו"ם יראו בתחילה. והביאור דנחשבים כאילו השתא הוא התחילה שלהן. ובברטנורא שם ד"ה יראו כתב אפילו בנגע שהיה בהם קודם שבאו לידי ישראל דהאי בגד הוי חזי לנגעים אלא שרשותו של עכו"ם היתה מעכבת הלכך ימים שהיה בהן הנגע בעודו ברשות העכו"ם אינם עולים לו מן המנין ומשבא לרשות ישראל יראה בתחילה ע"כ.

וביאור הענין בזה כמו שכתבנו דהוה חשיבות לעם ישראל שהשי"ת מעוררם לשוב ע"י הנגעים משא"כ בעכו"ם לא שייך זה. ועד"ו מבאר בספר חלקת יואב הדין שלפנינו דלכן כל זמן שהיה אצל הגוי לא נחשב לנגע כי ענין הנגע הוא רמז רק לבני ישראל לעוררם לתשובה משא"כ אצל הגוי אין השי"ת מדבר אליו באופן הרמז הלזו וע"כ אין על זה דין נגע ומתחילים ימי נגעו רק כשמגיע אצל ישראל דהלא כל העיכוב אינו בבגד עצמו אלא בבעלות העכו"ם ומכיון שהוסרה בעלותו שוב התעוררה על בגד זה דין הנגע.

ובזה יבואר המדרש דבשעה ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו שנתיראו מזה דתיכף כאשר ישלחו בלשה"ר ילקו בצרעת ולכן אמר להם משרע"ה דרק אצל אוה"ע שאינם רוצים לשוב אל ה' אצלם זהו פחד אם יענשו יתיכף שיכשלו בעון כי הלא אינם רוצים בדרך הטובה משא"כ אצל ישראל זהו מעלה יתירה שאינן מתייראים מזה שמזכירים אותם משמים שלא לחטוא ואדרבה זה גורם להם לאכול ולשתות ולשמוח בשמחה כי ע"ז יזהרו מחטא שזהו תכלית כל אדם.

ונעתיק להלאה לשון הרמב"ם לפיכך ראוי למי שרוצה לכיון אורחותיו להתרחק מיישיבתו ומלדבר עמהן כדי שלא יתפס ברשת רשעים וסכלותם וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים רבינו מסביר בזה שכך הוא דרכו של יצה"ר היום אומר לו עשה כך ואינו בא אליו להסיתו יתיכף לחלל שבת ולאכול נבילות וטריפות ולכפור באלקי ישראל אלא מסיתו להתחבר אל הליצים ואל הרשעים להלך לשון הרמב"ם בתחילה מוכיח בדברי הבאי כענין שנאמר וקול כסיל ברוב דברים.

וכמו שרואין בעוה"ר גם אצל בחורים שאף כאשר הגמרא פתחה לפניו הוא יכול לדבר דברי הבאי דברים של מה בכך מהבלי העולם ומחדשות העולם ומתוך כך באין לספר בגנות הצדיקים כענין שנאמר תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק ואינו מדבר על כל הצדיקים אלא לוקח לעצמו הרשות לדון מיהו הצדיק ומיהו שאינו צדיק כי הוא המבין לקבוע בזה ומתוך כך יהיה להן הרגל לדבר בנביאים ולתת דופי בדבריהם כענין שנאמר ויהיו מלעיבים במלאכי האלקים וכוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו ומתוך כך באין לדבר באלקים וכופרין בעיקר כענין שנאמר ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על ה"א והרי הוא אומר שנתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ מי גרם להם לשית בשמים פיהם לשונם שהלכה תחילה בארץ. והדברים נוראים מה שכותב הרמב"ם בזה הלכה קבועה שזהו הדרך שמגיעים ח"ו לכפור באלקי ישראל. ומעתה מי הוא שביכולתו לחלוק על הרמב"ם ולומר שהוא יצטרך להתחיל בדברי הבאי ובדברי ליצנות ועב"ז לא יגיע ע"ז לכפור בהשי"ת. והסיבה הגורם שייגעו לזה כתב הרמב"ם להלאה כי האדם מבקש חברותא ואם אין לו יראת שמים וכובד ראש לנצל כל זמנו בתו"ש הרי זה בהכרח מביאו לידי כך וכך כותב הרמב"ם להלאה זו היא שיחת הרשעים שגורמים להם ישיבת קרנות וישיבת כנסיות של עמי הארץ וישיבת בתי משתאות עם שותי שכר.

והרמב"ם מסייע דבריו אבל שיחת כשרי ישראל אינה אלא בדברי תורה וחכמה לפיכך הקב"ה עוזר על ידן ומזכה אותן בה' שנאמר או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו ע"כ, ומאד צריכים להתבונן עכשיו כאשר מגיע שוב תקופת ימי בין הזמנים וצריכים להשתדל מאד להגיע לקצת טהרה והנה יש כאן לפנינו עצה טובה מה שכתב לנו הרמב"ם דמי שהוא שוחח ככשרי ישראל שהוא בדברי תורה וחכמה לפיכך הקב"ה עוזר על ידן ומזכה אותן בה' שנאמר או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו והלא זהו הבטחה גדולה ונוראה כי האדם אינו יודע מה יהיה בעתידו ובעיניו ראינו דור שלם ובניהם תלמידים יקרים וילדים מוכתרים שישקדו על דלתי תורה ופתאום בעו"ה עלה הכורת עליהם ונעקרו מן העולם בעו"ה ונעקדו עקה"ש וכאן מבטיח הרמב"ם שהקב"ה עוזר לו ומזכה אותן בה'.

והנה אנו נמצאין בסוף הזמן ויש תלמידים שעלו והצליחו בעזרי"ת ויש כאלו שמתחרטים על מה שבטלו הזמן בדברי הבל כי באמת ענין ביטול הזמן הוא נורא מאד. ויש כאלו שמתייאשים עכשיו שכבר עבר הזמן רובו ככולו וא"כ נדמה לו ששוב אי אפשר לו לתקן ובזמן הבעל"ט יתקן הדבר אבל עכשיו עד סוף הזמן כבר מותר לו להתבטל כן נדמה לו אבל זהו טעות גדול כי כל רגע יקר מאד וכל שורה של תורה שלומדים יכול לשנות מהותו מן הקצה אל הקצה. וכן בבין הזמנים עצמו צריכים להתרחק מאד מביטול הזמן כי ע"ז יכולים להכשל ולהתדרדר מטה מטה ל"ע וצריכים לקבוע זמנים קבועים ללימוד התורה ואם מנצלים כהוגן השעות אזי יכולים לחזור עוה"פ על כל הלימודים מה שלא הגיעו לזה במשך החזרה. ושאר הענינים שצריכים לעשות במשך היום לעזור בבית וכדומה על הכל יהיה זמן קבוע כדי שלא יבוטל כל היום בדברים של מה בכך. וכן צריכים להזהר בזמן התפלה שלא יתפללו במאוחר שזהו בזיון גדול מאד וגם גורם לצער עצום להזוהים ובכליות צריכים לקבל עליו עול מלכות שמים בכל ענינו ומעשיו וע"ז יצליחו גם בזמן הבעל"ט. כי מאד חשוב בשמים כל מי שמשתדל לעלות ולהתעלות כי כפי מצב העולם שיש עניות גדול במבקשי אמונה הרי כל מי שרוצה באמת לעשות רצון השי"ת יש לו סייעתא דשמיא. והשי"ת יעזרנו שנצליח בכל ענינו ונוכה לחג כשר ושמוח.

בפרשת השבוע מצינו ענין של נגעי אדם ונגעי בגדים ויש גם נגעי בתים ומצינו בכמה מקומות בדברי חז"ל דהנגעים באים על לשה"ר ועל גסות הרוח ועל צרות עין ועוד. וכבר מובא בשם החפץ חיים זצ"ל דלכאורה מי יאמר בדורינו זכיתי לבי מכל החטאים הללו וא"כ האין נטהרנו מענין הצרעת. ומבאר בזה דאיחא בשם ספר הקנה דיסורים של עניות מכפר על זה שלא יצטרכו להגיע לעונש הנגעים. ובדרך אחר מבאר הענין דכיון שאין ביהמ"ק היה קיים ואבדנו מארץ טובה ואין לנו היכולת להטהר מהנגעים בקרבנות לכן ריחם השי"ת עלינו ואינו שולח הנגעים על בני אדם אמנם בודאי שבנפש מגיע הפגם הנורא של נגעים בעו"ה וחסר כח הטהרה, והנה אם ח"ו יש חסרון בכח הטהרה זה מפריע מאד בלימוד התורה ולכן אין לנו עצה אחרת רק שנוכה לסייעתא דשמיא להנצל מכל הפגמים הללו וכמשא"ל [מגילה ו:]: לאוקמי גירסא צריך סייעתא דשמיא והיינו שנוכה ללמוד בטהרה שע"ז נשאר התורה אצל האדם וז"ש לאוקמי גירסא וכו' ולענין הסייעתא דשמיא זוכה האדם אם הוא מתייגע ג"כ בעצמו ואז השי"ת מסייע לעומתו וכמשא"ל [זומו לט.]: אדם מקדש עצמו מעט מלמטה מסייעין אותו הרבה מלמעלה וכפי ערך השתדלותו לקדש עצמו כן הוא זוכה לעומת זה לסייעתא דשמיא במידה מרובה.

במדרש בשעה ששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו אמר להם משה זה לאומות העולם אבל אתם לאכול ולשתות ולשמוח.

והמדרש הזה אומר דרשני אדרבה כל דיני נגעים אינם נוגעים לעכו"ם כי אם לישראל. עוד מצינו בבעה"ט כנגע נראה לי בבית (ויקרא י"ד ל"ה) ובמסורה דין ואידך (ירמ', ל"א ב) מרחוק ה' נראה לי וצ"ב.

ויש לכאור כי ענין הנגעים כמ"ש הרמב"ם סוף הל' טומאת צרעת (פט"ז ה"ל) שהוא דבר פלא בדרך נס לעורר את האדם על חטאיו ע"ש שהאריך במתק לשוננו הזהב. ולפ"ז בר ישראל אין לו לירא מיסורי הנגעים שהרי טובה גדולה צפונה בהם שמזכירים לו בעוה"ז לשוב על חטאיו ואין מניחים לו מן השמים לשקוע בחטא שיהי' עונו שמוח לעוה"ב שהוא חמור ביותר.

וזאת תורת המסורה כנגע נראה לי בבית מרחוק ה' נראה לי שכאשר באים על האדם נגעים הרי זה מורה כי מרחוק ה' נראה שהאדם נתרחק ממנו יתב' בחטאיו אשר חטא ולכן נראה לו הנגע ואעפ"כ "נראה לי" השי"ת ברוב רחמיו מעוררו לתשובה ומתראה אליו לשוב והטובה עצומה לאדם להתעורר ע"ז ולשוב אל בוראו.

ואלו הן דברי המדרש שכששמעו ישראל פרשת נגעים נתייראו שמוורא עלה על ראשם שכאשר יחטאו בעוה"ז לשה"ר יבואו עליהם נגעים ומרע"ה דיבר על לבם כי כל זה לאוה"ע להיות ירא מהנגעים ראוי לאוה"ע שאין דאגתם כ"א לחיות חיי עוה"ז בהשקט ושלוה אבל אתם ראוי לכם לאכול ולשתות ולשמוח שהקב"ה עומד עליכם לעוררכם לתשובה ואינו מניח אתכם ליפול עד שאין כאן שום מורא ופחד.

זהירות מלשון הרע

ממרן זצ"ל

זאת תהי' תורת המצורע (יד, ב) שהננעים באין על לשון הרע (רש"י שם ד)

הסם המות של כלל ישראל ממש, הלא הם מקיפים את כל האדם ונכנסים בו עמוק עמוק, זה הורג כמה רצונות לטובה שיש לו, וזה מונע מהתורה והתפלה מלעלות למעלה, וממילא כבר אין עושים רושם, כמו שמאריך בזה החפץ חיים זצ"ל בספרו שמירת הלשון (פ' תזריע מצורע ועוד) וידוע שעל ידי הטא הלשון נמשכת רוח הטומאה על כל דברי הקדושה שהוא מוציא אחר כך ולא יזכה בהן, כדאייתא בזהר הק' (פ' פקודי רסג:) וז"ל ומהאי רוחא בישא תלין כמה גרדינין אחרנין, דאינון ממנין לאחדא מלה בישא או מלה טנופא דאפיק בר נש מפומיה, ולבתר אפיק מילין קדישין, וי לון וי לחייהון וי לון בעלמא דין וי לון בעלמא דאתי, בגין דאילין רוחין מסאבין נטלין ההוא מלה מסאבא, וכד אפיק בר נש לבתר מילין קדישי, אקדימי אילין רוחין מסאבי מלי ההוא מסאבא, ומסאבי לההוא מלה קדישא, ולא זכי לה בר נש עכ"ל. ואם כן כשמספר לשון הרע ואח"כ מקיים מ"ע דקריאת שמע או תפלה או ברכת המזון, או שאר מאה ברכות דכל יום, ובודאי נברא עי"ז מחלצות לנפש, וכאשר הדיבורים הטמאים ממשכיכים עליהם רוח הטומאה תיכף מתקלקלים ונמאסים ואינם ראויים עוד לנפש להתלבש בהם עי"ש הבה נקבל על עצמינו, שלא ליתן עוד את הפה והאוזן שלנו ללשון הרע, כי אנו רוצים שדיבורי התורה והמצוות יעלו למעלה, יש לנו זכיה שההשגחה העליונה נותן לנו חיים, הוא השאיר אותנו ואת בנינו בעולם הזה, והגענו ב"ה למצב כזה שיושבים ולומדים היום תורה באופן יפה מאד. (ד"י ח"ב דף ע"ט)

כאשר החפץ חיים זצ"ל הדפיס ספרו על הלכות שמירת הלשון, נשקו הגאון רבי ישראל סאלאנטער זצ"ל על שזכינו השי"ת במתנה כזו, בעקבתא דמשיחא בחשכות הגלות, בשו"ע חדש על הל' לשון הרע, רבותי, לשון הרע הוא סם המות, והעון הזה יותר קל להכשל בו מהרבה עבירות שבתורה, שם צריך לגשת ולהחליט לעשות עבירה, ובדרך כלל זה עולה ממון, וצריך שכלי המעשה יעשוהו, ויש לו די זמן להימלך ולחזור בו, משא"כ עון חמור זה, על עון לשון הרע אמרו חז"ל (שבת נו:): שבשביל זה גלו ישראל, ובית המקדש השני נחרב עבור חטא שנאת חנם (יומא ט:), וכתב החפץ חיים (בהקדמה) אם כן שהיה לעון זה הכח להחריב את בית המקדש, בודאי שיש לזה גם הכח למנוע שלא יבנה מחדש, צריכים לזכור שעון לשון הרע וליצנות אינו מ"ע שהזמן גרמא, האיסור אינו תלוי בזמן, אלא הוא קיים ועומד תמיד, ואף על פי כן כל כך נכשלים בזה, אמנם יש קצת אנשים שאומרים שנוהרים בזה, אבל מי יוכל לומר על נפשו שאינו נכשל קצת באיסור שמיעת לשון הרע, מהיכן זה בא שנהנים לשמוע לשון הרע, הרי היה צריך לכאוב כששומעים שאדם אחר מדבר לשה"ר. (דברי יונה ח"ב דף קכ"ו)

מ"ש חז"ל (סוטה מב.) שהכח של בעלי לשון הרע הם מאלו שלא יקבלו פני השכינה, הלא אין לכם מושג עד היכן הדברים מגיעים, תחשבו ותציירו בדמיונכם שמוגיע למעלה לגן עדן איזה אדם גדול, והוא רואה אלפי אנשים נכנסים לגן עדן, ואותו דוחפים משם ואין נותנים לו להכנס, הרי זה יהיה כאב נורא שבלתי ניתן להשיגו, ובשמים אף משתא פנים ולא יעזור כלום, כשיראו לו שאתה דוברת לשון הרע, ולכן הנך מהארבע כתות שלא יקבלו את פני השכינה, ואם אתה רוצה לתקנו אתה צריך לחזור שוב לעולם ולהתנגלגל מחדש, באופן שכבר יהיה לך יותר קשה מהפעם הקודמת, הלא זה יהיה קשה ונורא, והרי אתם מאמינים בדברי חז"ל, והם אמרו שכך יהיה שכת מספרי לשון הרע לא יהיה להם חלק לעולם הבא. (דברי יונה ח"ב דף קצ"ז)

גודל קדושת ימי ספירת העומר (א)

ואנו עומדים עכשיו בתוך ימי הספירה שיכולים ללמוד מזה שכל יום הוא מציאות כשלעצמו ואם הפסיד יום אחד שוב אינו יכול להחזיר אבדתו בזה. ובעצם כל ענין של זמן הוא אבדה שאינה חוזרת וכמו שמבאר החידושי הר"ם אמר"ל [אבות א' יד] ואם לא עכשיו אימתי דהעכשיו של עכשיו לא יהיה עוד בעולם.

יו"ל ע"י מערכת אוצר יונה - (845) 659-6062

צו באקומען דעם גליין וועכנטליך שיקט א אי-מעיל צו
YIDEL425@gmail.com

ובפרט בעוונות של ליצנות ולשון הרע, הרי נעשים מורגל ומושרש בהם, והפועל יוצא מזה הוא שכמעט עוזב הכל, שאם מביא בחור ללשה"ר וליצנות, כל האיסורים האחרים הכל נכנס, כי המוח והאוזן והפה שנתפס בזה, שוב התורה והמצוות אינם כראוי, וכל העבודה הולך ממנו מעצמו, לכן צריך מאד להזהר בזה, אף שכל העולם נתפס בזה, אבל בחור שלומד תורה, בחורים חסידים ויראי שמים, צריכים להזהר מזה מאד, ולא לחנם עשה החפץ חיים שו"ע על זה, רק כי היה צורך בדבר, וכי מאה ומאתיים שנה לפני הח"ה לא היו יהודים שהיו גדולים כמותו, אלא שהבינו בשמים שעכשיו צריכים לזה, העולם כל כך נפרץ בזה, לכן חננו אותו דעת, ואותו גאון וצדיק עשה על זה חיבור נפלא, יש בשמירת הלשון ובבאר מים חיים שמבאר הרבה גדלות ובקיאות שהיה מתאים לתשובת הרשב"א, רק שהיה בתקופה זה, ונתן לו הקב"ה חכ לבקר כל ההלכות משום צורך הומן שהבעל דבר עומד בזה כל כך, ומאד צריך להזהר בזה. (דברי יונה ח"ב דף י')

לפעמים אדם חוטא, ואינו יודע בכלל שחטא, והוא שוכח לגמרי מה שהיה, אבל הקב"ה זוכר כל הנשכחות, הוא אומר אתה שכחת אבל אני לא שכחתי, הכל נכתב, ואל תחשבו שזה דבר של מה בכך, וכל זאת מלבד מה שלשון הרע מטמא את הפה, ומייק למדות הטובות, ואני חושב שגם בתורה וגם ביר"ש לא שייך שיצליח, שהרי סוף כל סוף זהו אותו הפה שעובר על כל כך הרבה לאווים מה"ת, ועל שפיכת דם לחבירו או להורים, או לאחד מהנהלת הישיבה, אין נפק"מ למי, איך יכול פה כזה ללמוד תורה אחר כך. וזה שהבחור חושב לעצמו שזה אינו כלום כי הוא כבר רגיל ודש בזה, צריך לדעת בעצמו שאינו כן, כי יש כמה וכמה יסורים ועונשים הן בעוה"ז והן בעוה"ב על זה, כמ"ש בספרי מוסר הק' ראשית חכמה וחובת הלבבות, וזה כתוב ומפורש ומלבד בכל מקום, ועכ"ז יש הרבה בחורים באמת טובים שהם נכשלים בזה, החטא בעצם לדבר לשה"ר, יש גם חטא בזה ששומע אחד מדבר לשה"ר ואינו מוכיח אותו, ואינו מדבר כעת על המצוה של תוכחה, אלא בזה שאינו מוכיח את חבירו, הרי זה מעכב את התשובה על זה.

כמ"ש בחובות הלבבות (שער התשובה פ"ח) שאחד מן הדברים המעכבים את התשובה, הוא מי שהיה בידו להוכיח ואינו מוכיח. בחור יכול לדמות לעצמו, שבשביל להיות מוכיח, הוא צריך שיהיה לו זקן לבן וארוך, ושיהיה ל"ו צדיק, אבל באמת אינו כן, אלא כל מי שרואה אחד עושה דבר שאינו הגון צריך להוכיחו, ואדרבה לפעמים התוכחה מועיל יותר כשבחור שומע מחבירו, שיותר קל לו לקבל ממנו תוכחה, ויש כמה אופנים שבהם אפשר להוכיח, אפשר לשאול למה אתה עושה זאת, פעם יש להעיר בשעת מעשה ופעם אח"כ, צריך להשתמש בחכמה ובתבונה לדעת איך ישפיעו דבריו על חבירו. המדות האלו הם מקניני התורה, התורה"ק אינו רוצה להיות במקום שחלילה נבלו וטימאו את הפה, ואם אינו שמור בפה, ממילא המחשבות אינם טהורות, והוא צריך ללחום עמהם, וזה המקור של המחשבות האלו, ואפשר להגיד, שלא ראיתי דבר כזה שבחור ששמור בפה יהיה לו קושי בשאר הענינים, וגם לא ראיתי להיפוך, שבחור שהפה שלו הפקר, יהיה נקי מכפנים, והרבה פעמים אפשר לראות בחור שנראה בחור טוב, אבל הפה שלו אינו נקי, ואף אחד אינו יודע מה עוד אינו טוב אצלו, אבל הבוכ"ע יודע, ויכול כל אחד לבדוק את זה בעצמו. והרבה פעמים שומעים עליו אח"כ, ויראה שהוא נכון, וא"צ להסתכל במצחו כדי לראות את חטאיו, אלא זה סימן ברור שאם הפה הוא הפקר, גם המחשבה הפקר, וממילא אינו ירא שמים, וה"י שלפעמים זה עוד הרבה יותר רחוק ממה שאמרת. (ד"י ח"ב דף ס"ב)

כל אחד ישתדל לפי מצבו להימנע מדיבורים אסורים מלשון הרע ורכילות, שאפשר לומר שהם הסם המות של כלל ישראל ממש, הלא הם מקיפים את כל האדם ונכנסים בו עמוק עמוק, זה הורג כמה רצונות לטובה שיש לו, וזה מונע מהתורה והתפלה מלעלות למעלה, וממילא כבר אין עושים רושם, כמו שמאריך בזה החפץ חיים זצ"ל בספרו שמירת הלשון (פ' תזריע מצורע ועוד) וידוע שעל ידי חטא הלשון נמשכת רוח הטומאה על כל דברי הקדושה שהוא